

Tornyai János Múzeum és Közművelődési Központ

6800 Hódmezővásárhely
Dr. Rapcsák András út 16-18.
Tel./Fax.: 06 62 242 224

SZAKMAI BESZÁMOLÓ

Korok, kultúrák, lelőhelyek című régészeti előadássorozat (2018/2019) megrendezésére pályázathoz

Tornyai János Múzeum és Közművelődési Központ
Hódmezővásárhely

Pályázati azonosító: 207108/00422

A Tornyai János Múzeum 2014. február 19-én, Kürti Béla régész a szeged-nagyszéksői ötödik századi fejedelmi leletről tartott előadásával indította útnak a *Korok, kultúrák, lelőhelyek* című előadássorozatát. Célunk az volt, hogy az évente három–négy hónapon át, havi rendszerességgel megtartott előadásokon az érdeklődő közönség bepillantást nyerhessen a régészettudomány világába, és a különböző régészeti korokban jártas kutatók beszámolóin keresztül pedig hiteles ismeretanyaghoz jusson.

A 2018/2019. évi szemeszter folyamán is komoly szakmai- és közönség-érdeklődés mellett zajlottak a hónapról-hónapra megtartott előadások. Az esteken átlagosan 33 fős hallgatóság vett részt. Az érdeklődők jelentős része Hódmezővásárhely múltja iránt érdeklődő helyi lakosokból állt, kisebb részben Csongrád megye régészei, valamint a Szegedi Tudományegyetem Régészeti Tanszékének oktatói és hallgatói is jelen voltak.

A korábban kialakult szokásoknak megfelelően az előadásokat követően kötetlen beszélgetés keretében nyílt lehetősége a múzeum szakmai és civil vendégeinek az eszmecserére, erősítve ezzel a közvetlen kapcsolatot a város polgárai és a régész szakma képviselői között.

A referátumok tematikája szerteágazó volt, ugyanakkor törekedtünk arra, hogy elsősorban helyi jelentőségű, lokális vonatkozású érdekességekről számoljanak be a felkért kutatók. Az elmúlt hat évben tizennyolc alkalommal, rendre népes érdeklődő közönség előtt elhangzott előadások arra inspirálták intézményünket, hogy a pályázati célt kibővítve az idén útnak indítsunk, egy sorozat címét viselő kiadványt, amelynek első kötetét 2019. március 27-én mutattuk be. E, ISSN számmal elállott periodika 80 oldalon, az elhangzott előadások bővített, szerkesztett, jegyzetekkel ellátott és képanyagokkal gazdagon illusztrált változatát tartalmazza. Terveink szerint a jövőben is az előadásokkal párhuzamosan jelennek meg majd a *Korok, kultúrák, lelőhelyek* kiadványok (A 2019/20-as szemeszterre beadott NKA pályázatunk elbírálás alatt van.). Az első kötet a 2018 novembere és 2019 márciusa között elhangzott négy előadáshoz kapcsolódó tanulmányokat tartalmazza.

A RENDEZVÉNY RÉSZLETES PROGRAMJA

(leírás, kreatív anyagok, fotódokumentáció, sajtómegjelenések, résztvevők száma, előadásonkénti bontásban)

1)

2018. november 30. (szerda) 17:00

Mit kaptunk a szarmatáktól? Hódmezővásárhely környékének római kori emlékei.

Előadó: **Dr. Vörös Gabriella, PhD** régész, címzetes egyetemi docens, Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Régészeti Tanszék

Leírása:

Hódmezővásárhely és tágabb környezete már eddig is fontos szerepet játszott az Alföld római korának megismerésében, de az egészen biztos, hogy a nemrégiben feltárt, új temetők és települések részeinek feldolgozása információ-robbanást fog előidézni a korszak kutatásában. Az előadás azt mutatta be, hogy a Tornyai János Múzeumban őrzött gazdag régészeti emlékek segítségével, hogy milyen kép alakult ki eddig a szarmatákról, akik majd 400 évig éltek ezen a tájon. Az is téma volt, hogy a kezdetektől máig milyen szerepet vállalt ebben a feladatban a szegedi egyetem régészeti tanszéke. Hódmezővásárhely közigazgatási területéről jelenleg mintegy 750 régészeti lelőhelyet ismerünk. Ezek közül 304 esetben a római kori szarmata népesség hagyatéka is megtalálható. Ha ehhez hozzátesszük, hogy eddig mindössze 48 lelőhelyen zajlottak régészeti feltárások, akkor képet kaphatunk régészeti örökségünk valódi volumenéről.

Résztvevők száma: 26 fő

Fotódokumentáció:

Sajtómegjelenések:

<https://www.promenad.hu/2018/11/29/mit-kaptunk-a-szarmataktol/>

<http://www.vasarhelyitv.hu/hirek.php?hir=14044>

<http://www.vasarhely24.com/cimke/voros-gabriella>

Meghívó:

2)

2019. január 30. (szerda) 17:00

Az éghajlat változása és a környezet átalakulása a Kárpát-medencében a régészeti kultúrák időszakában

Előadó: Prof. Dr. Sümegei Pál, DSc geológus, régész, az MTA doktora, tanszékvezető egyetemi tanár, Szegedi Tudományegyetem Földtani és Őslénytani Tanszék

Leírása:

Az előadás során végigutazhattunk a földtörténeti korokon, megismerhettük a modern ember és a környezet kapcsolatát a jégkortól napjainkig. Az ember (Homo nemzetség) mint biológiai és társadalmi lény megjelenésétől, azaz mintegy 2,5-3,0 millió évvel ezelőtől kezdődően az emberi közösségek és a környezet között a technikai, társadalmi és környezeti feltételektől

egyaránt függő viszony, rendszer alakult ki. Ennek a rendszernek, az egyes elemeknek a változásait vette az előadó széles látókörben górcső alá, közelebbről az ember és a környezet változó viszonyára reflektálva, a környezettörténetet vizsgálva. Hogyan segítette a jégkorszak vége az emancipációt? Hogyan befolyásolta a Római Birodalom végórát az éghajlatváltozás? Milyen védelmet nyújt az itt élőknek a Kárpát-medence? Mindezeket a kérdéseket is körbejárta az előadó.

Résztevők száma: 45 fő

Fotódokumentáció:

Sajtómegjelenések

<http://www.vasarhely24.com/vasarhely/klimavaltozas-a-regeszeti-korokban-eloadas-a-tornyaiban>,

<http://www.vasarhely24.com/vasarhely/jegkorszak-es-emancipacio-felmelegedes-es-egy-nagy-birodalom-bukasa>

http://www.vasarhelyihirek.hu/klimavaltozas_a_regeszeti_szemzogebo1

http://www.vasarhelyihirek.hu/klimavaltozas_a_regeszeti_korokban

Meghívó:

KOROK, KULTÚRÁK, LELŐHELYEK
RÉGÉSZETI ELŐADÁSSOROZAT

DR. SÜMEGI PÁL

AZ ÉGHAJLAT VÁLTOZÁSA ÉS
A KÖRNYEZET ÁTALAKULÁSA
A KÁRPÁT-MEDENCÉBEN
A RÉGÉSZETI KULTÚRÁK
IDŐSZAKÁBAN

IDŐPONT
2019. JANUÁR 30. 17.00

HELYSZÍN
TORNyai JÁNOS MÚZEUM
HÓDMEZŐVÁSÁRHELY, DR. RAPCSÁK ANDRÁS ÚT 16-18.

Nemzeti Kulturális Alap

3)

2019. február 27. (szerda) 17:00

„Amit már nem rejt a föld...” Egy 11. századi hódmezővásárhelyi éremlelet.

Előadó: **Kovács Enikő** numizmatikus, Magyar Nemzeti Múzeum

Leírása:

Bálint Alajos régész írta le először azt 11. századi, másfélezer döntően ezüstérméből álló – megtalálásának idején igen jelentősnek mondható – leletegyüttest, mely az 1933. évi aranyági ásatások előkészítése alkalmával került felszínre egy régi, vízállásos terület szélén. A feltáró

szerint az érmék eredetileg sötétszürke színű edényben kerülhettek a föld alá, de mivel az edénynek csak néhány töredéke volt meg, ez azt bizonyítja, hogy valamilyen okból már bolygatva volt. A Tornyai János Múzeum látványraktárában részletében megtekinthető együttes Szent István királyunktól (1000-1038) egészen Salamon (1063-1074) uralkodásáig vert pénzerméket vonultat fel. Legnagyobb mennyiségben I. András (1046-1060) érméi találhatóak meg benne, szám szerint 326 darab. Mivel a 47-es főúttól délre fekvő területen egy homokbánya húzódik, ennek következtében az eredeti lelőhely ma már nem kutatható. Az érmék alapos, modern eszközökkel történő vizsgálata azonban új, az Árpád-kori pénzverés „kulisszatitkaiba” is bepillantást engedő eredményeket hozott.

Résztevők száma: 32 fő

Fotódokumentáció:

Sajtómegjelenések:

<https://www.promenad.hu/2019/02/24/programajanlo-arpad-kori-penzek-kerulnek-teritekre-a-tornyai-janos-muzeumban/>

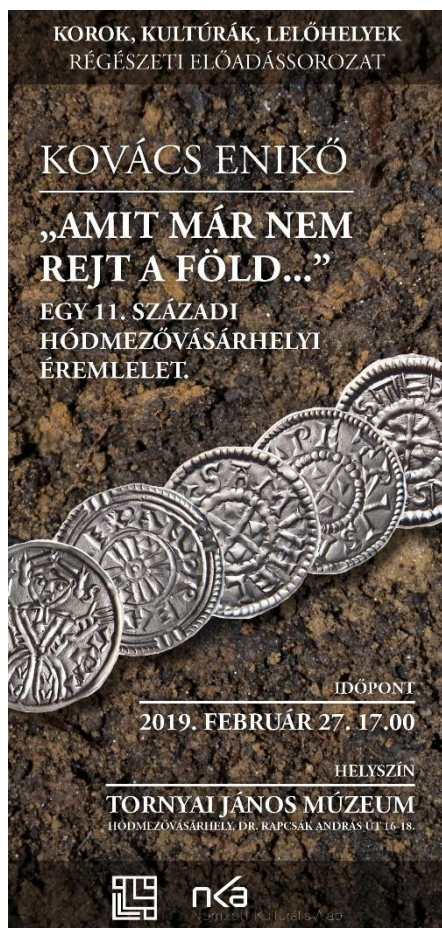
<http://www.vasarhely24.com/vasarhely/erelelet-az-aranyagbol-regeszeti-eloadas-a-tornyaiban>

<http://www.vasarhely24.com/esemeny/ezerotszaz-ezustpenz-aranyagbol-jelentos-ermekincset-rejtett-a-vasarhelyi-fold>

http://www.tornyaimuzeum.hu/cikk/erelelet_az_aranyagbol_939

<https://radio7.hu/ezerotszaz-ezustpenz-aranyagbol>

Meghívó:

4)

2019. március 27. (szerda) 17:00

Egy 12–13. századi muszlim közösség és hagyatéka Orosházán

Előadó: **Rózsa Zoltán** régész, múzeumigazgató, Nagy Gyula Területi Múzeum, Orosháza

Leírása:

A Tornyai János Múzeum a *Korok, kultúrák, lelőhelyek* című előadássorozatának 2018/19-es évada Rózsa Zoltán, az orosházi Nagy Gyula Területi Múzeum igazgatójának a település területén a 12-13. században élt muszlim közösség történetét bemutató előadásával ért véget, az előadást követően mutattuk be az évad négy előadását írott formában megőrző kötetet is.

Az Orosházát elkerülő út építése során számos lelet megmentésére nyílt lehetősége a régészeknek: az egyik temetőrészlet feltárása során megállapították, hogy a sírok mind egy irányban fekszenek, és az Árpád-kori Kárpát-medencében ritka módon padmalyostemetkezést alkalmaztak, az elhunytat a megásott sír oldalában kialakított padmalyban helyezték végső nyugalomra. Emellett az, hogy a feltárt településrészen talált állatcsontok között sertésé egyáltalán nem található, bizonyította, hogy itt muszlim lakosság élt. A fellelt mérlegek, serpenyők, speciális súlysorozatok és pénzérmék – közöttük a hamis fizetőeszközök is – arra a következtetésre vezették az archeológusokat, hogy a keletről jött népcsoport pénzváltással foglalkozott, s ezt igazolta a feltárt csontokban mért, a szokásosnál magasabb ezüst-koncentráció is.

Résztevők száma: 30 fő

Fotódokumentáció:

Sajtómegjelenések:

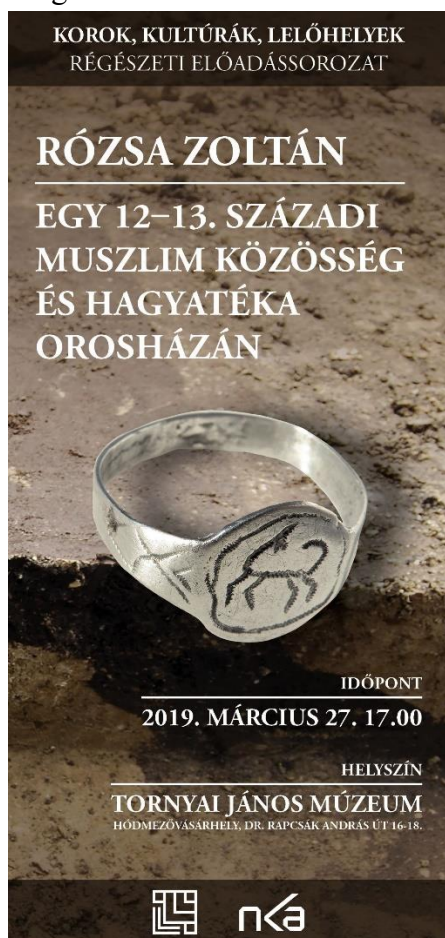
<https://www.promenad.hu/2019/03/28/kiadvanybemutatoval-zart-a-regeszeti-sorozat-evada-a-tornyaiban/>

https://www.hirstart.hu/hk/20190328_az_oroshazi_muszlimok_penzvaltassal_is_foglalkoztak_kiadvanybemutatoval_zart_a_tornyai-sorozat_eva

<https://oroshazimuzeum.hu/tag/korok-kulturak-lelohelyek/>

<http://www.infovasarhely.hu/hirek/olvas/kiadvanybemutatoval-zart-a-sorozat-evada-2019-03-28-103531>

Meghívó:

Kiadványok

Az előadássorozat valamennyi programjához külön meghívó, valamint plakát készült- ezek online változatait lásd fentebb.

A programot és a pályázati anyagot szakmai tartalmát kibővítve, az előadássorozat sikereire alapozva 2019-ben útnak indítottuk az előadás címét viselő kiadványsorozatot, amelynek első kötetét a záróelőadáson én mutattuk be. Az első kötet a 2018 novembere és 2019 márciusa között elhangzott négy előadáshoz kapcsolódó tanulmányokat tartalmazza. A kiadvány B/5 méretben 80 oldal terjedelemben, puhatáblás, gerincragasztott kötéssel, 300 példányban készült.

Cím: Korok, kultúrák, lelőhelyek 2019

A Tornyai János Múzeum 2018/2019. évi régészeti előadásainak kiadványa.

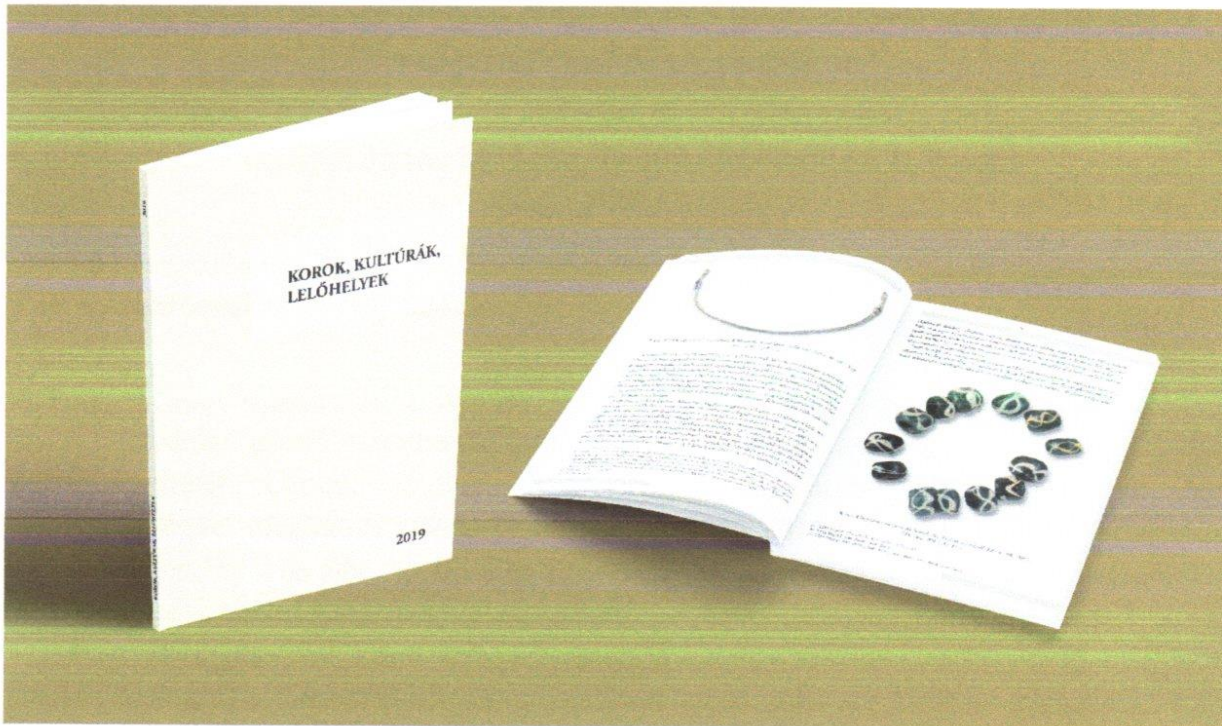
ISSN: 2631-1747

Sorozatszerkesztő: Csányi Viktor

Grafikai tervezés, tördelés, nyomdai előkészítés: Göbolyös Mihály

Felelős kiadó: Dr. Miklós Péter múzeumigazgató
Tornyai János Múzeum és Közművelődési Központ

Nyomás és kötés: Innovariant Nyomdaipari Kft.

Hódmezővásárhely, 2019. június 18.

Dr. Miklós Péter
múzeumigazgató